

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 03.03.2016, sp. zn. 23 Cdo 3870/2015, ECLI:CZ:NS:2016:23.CDO.3870.2015.1

Číslo: 79/2017

Právní věta: Lhůta ke jmenování předsedajícího rozhodce podle § 9 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) počíná běžet od jmenování druhého rozhodce.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 03.03.2016

Spisová značka: 23 Cdo 3870/2015

Číslo rozhodnutí: 79

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Rozhodčí řízení

Předpisy: § 9 odst. 1 předpisu č. 216/1994Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání navrhovatelky zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 3. 2015, sp. zn. 5 Cmo 20/2015, a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 10. 2014, sp. zn. 5 Cm 100/2013, a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 16. 10. 2014, č. j. 5 Cm 100/2013-120, zamítl návrh, aby byl v rozhodčím řízení ad hoc dle č. 7. 8. Smlouvy o koupi cenných papírů uzavřené dne 30. 6. 1998 mezi účastníkem č. 1 a Investiční a poštovní bankou a. s. se sídlem v P., které zahájil účastník č. 1 proti navrhovateli žalobou ze dne 2. 3. 2007 doručenou dne 6. 3. 2007 rozhodci jmenovanému účastníkem č. 1 a ve kterém se účastník č. 1 domáhá zaplacení částky 11 893 044 725 Kč s příslušenstvím, jmenován JUDr. O. Š., advokát se sídlem v P., předsedajícím rozhodcem (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výroky pod body II a III).

2. Soud prvního stupně zjistil, že žalobou ze dne 2. 3. 2007 zahájila ICEC-HOLDING, a. s., jako žalobkyně, proti Československé obchodní bance, a. s., jako žalované, řízení o zaplacení 11 893 044 725 Kč s příslušenstvím. Dopisem ze dne 3. 7. 2013 bylo v řízení prokázáno, že Mgr. H. jako zástupce Československé obchodní banky, a. s., jmenoval Mgr. P. rozhodcem v předmětné věci. Informoval jej, že spis spravuje rozhodce H. a vyzval jej, pokud funkci přijme, aby požádal rozhodce H. o předání kopie rozhodčího spisu. Dopisem ze dne 4. 7. 2013 bylo prokázáno, že Mgr. P. funkci

rozhodce přijal s tím, že požádá kolegu v senátu, aby mu předal kopii rozhodčího spisu, a že po návratu z dovolené, tedy po 15. 7. 2013, bude v krátké lhůtě schopen spis nastudovat a učinit příslušné procesní kroky.

3. Dále bylo prokázáno, že dne 1. 8. 2013 sdělil Mgr. P. právnímu zástupci Mgr. H. na jeho dotaz ohledně dohody o předsedajícím rozhodci stručný průběh komunikace s rozhodcem H. s tím, že bez znalosti spisu není schopen navrhnout předsedajícího rozhodce, neboť nezná procesní pravidla ani hmotněprávní problematiku, že rozhodce H. mu ani po urgenci neposkytl spis a JUDr. M. je mimo Českou republiku a vrátí se až po uplynutí lhůty pro volbu předsedy senátu rozhodců. K jednání o předsedajícím rozhodci tedy nedošlo a v nejbližší době ani nedojde.

4. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že pokud navrhovatelka tvrdila, že lhůta podle § 9 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „ZRŘ“), počala běžet dne 4. 7. 2013, kdy Mgr. P. přijal jmenování do funkce rozhodce, je toto tvrzení v přímém rozporu s obsahem ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ a nepochybně i se záměrem zákonodárce. Tento výklad navrhovatele ohledně běhu lhůt by totiž mohl vést k tomu, že by objektivní důvody, jako například letní dovolená, případně administrativní problémy, umožnily, aby lhůta pro dohodu o předsedajícím rozhodci uběhla, aniž by mohl být učiněn pokus některého z rozhodců kontraktační jednání vůbec zahájit. Podání návrhu na jmenování konkrétní osoby předsedajícím rozhodcem by pak ve svém důsledku v krajním případě mohlo vést i ke znevýhodnění druhého účastníka rozhodčího řízení. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že lhůta pro podání žaloby ani nezačala běžet. Z toho důvodu soud žalobu pro předčasnost zamítl.

5. K odvolání navrhovatelky Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 4. 3. 2015, č. j. 5 Cmo 20/2015-209, napadený rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích pod body I a III potvrdil (výrok pod bodem I), změnil výrok pod bodem II tak, že částka 62 315 Kč se nahrazuje částkou 10 890 Kč (výrok pod bodem II), a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výroky pod body III a IV).

6. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně. Dospěl k závěru, že v daném případě nebylo prokázáno, že by mezi účastníky započala jednání mezi rozhodci o osobě předsedajícího rozhodce, tedy alespoň nějaký konkrétní návrh osoby, jež by posléze mohla být jmenována předsedajícím rozhodcem. Zde je nutná aktivita rozhodců, aby jmenovali předsedajícího rozhodce a rozhodčí řízení mohlo proběhnout. Pouze v případě, že nedojde k dohodě ustanovených rozhodců o jmenování předsedajícího rozhodce, nastupuje jeho jmenování soudní cestou, a to vždy na návrh. Odvolací soud dospěl k závěru, že v daném případě ani nezačala běžet lhůta pro jmenování předsedajícího rozhodce soudem. Proto se odvolací soud dále nezabýval ani vhodností a splněním všech ostatních předpokladů ke jmenování účastníkem navržené osoby z řad advokátů. Argumentaci vzorovým zákonem UNCITRAL z roku 1985 odvolací soud odmítl, jelikož pro Českou republiku není zdrojem práva a na daný případ se aplikuje toliko ZRŘ.

7. Odvolací soud se tedy ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že nebyla prokázána žádná uskutečněná jednání mezi rozhodci o jmenování předsedajícího rozhodce, a to ani v průběhu soudního jednání, která by zavedla důvod ke jmenování takového předsedajícího rozhodce v rozhodčím řízení soudem. Ve shodě se soudem prvního stupně odvolací soud návrh zamítl.

II. Dovolání a vyjádření k němu

8. Rozsudek odvolacího soudu napadla navrhovatelka dovoláním. Dovolání je dle jejího názoru přípustné proto, že napadený rozsudek závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud vyřešena. Jedná se o otázku, kdy nastává počátek běhu třicetidenní lhůty pro jmenování předsedajícího rozhodce již jmenovanými rozhodci dle ustanovení §

9 odst. 1 ZRŘ.

9. Dovolatelka je toho názoru, že otázka počátku běhu lhůty podle § 9 odst. 1 ZRŘ byla odvolacím soudem posouzena nesprávně. Dovolatelka je přesvědčena, že na základě textu zákona lze jasně stanovit lhůtu pro jmenování předsedajícího rozhodce a počátek jejího běhu, jímž je okamžik jmenování posledního z rozhodců. Tato lhůta je logická a je i jasné, odkdy začne běžet, tj. od jmenování druhého rozhodce stranou sporu.

10. Na základě výše uvedeného je zjevné, že předpoklady pro jmenování předsedajícího rozhodce soudem byly v době vyhlášení rozsudku Městského soudu v Praze dne 16. 10. 2013 splněny.

11. Dovolatelka proto navrhl, aby Nejvyšší soud změnil napadené rozhodnutí tak, že pro vedení předmětného sporu jmenuje předsedajícím rozhodcem JUDr. O. Š., advokáta se sídlem v P.

12. První účastnice se k podanému dovolání vyjádřila tak, že navrhuje jeho zamítnutí. Je třeba odlišovat situace, kdy je rozhodce jednostranně jmenován stranou, a situace, kdy se na osobě předsedajícího rozhodce mají shodnout dva jmenovaní rozhodci. Ze zákona o rozhodčím řízení vyplývá, že zákonodárce váže běh třicetidenní lhůty na započetí jednání o shodě na předsedajícím rozhodci. Navrhovatelkou jmenovaný rozhodce Mgr. M. P. dne 24. 8. 2015 rezignoval na funkci rozhodce a dne 4. 9. 2015 navrhovatelka jmenovala rozhodcem JUDr. M. T. Pokud by byl nyní jmenován předsedající rozhodce, bylo by zasaženo do práva tohoto rozhodce podílet se na volbě předsedajícího rozhodce.

III.

Přípustnost dovolání

13. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno řádně a včas, osobou k tomu oprávněnou a řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř., se zabýval přípustností dovolání. Dospěl k závěru, že dovolání je přípustné, jelikož v napadeném rozhodnutí se odvolací soud zabýval otázkou, která doposud v rozhodování Nejvyššího soudu nebyla vyřešena. Touto otázkou je počátek běhu lhůty ke jmenování předsedajícího rozhodce rozhodci, které jmenovaly strany sporu.

IV.

Důvodnost dovolání

14. Řešení lze odvodit z ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ, podle něhož, jestliže strana, která má jmenovat rozhodce, tak neučiní do 30 dnů od doručení výzvy druhé strany, nebo nemohou-li se jmenovaní rozhodci ve stejné lhůtě shodnout na osobě předsedajícího rozhodce, jmenuje rozhodce nebo předsedajícího rozhodce soud, pokud se strany nedohodly jinak. Návrh může soudu podat kterákoli strana nebo každý z již jmenovaných rozhodců.

15. V tomto ustanovení tedy ZRŘ stanoví lhůtu 30 dní pro to, aby již jmenovaní rozhodci jmenovali osobu předsedajícího rozhodce. Tato lhůta poskytuje na jednu stranu již určeným rozhodcům dostatečný čas na to, aby měli možnost se shodnout na předsedajícím rozhodci, zároveň ale poskytuje stranám rozhodčího řízení dostatečnou garanci toho, že některý z rozhodců nebude svou nečinností blokovat průběh rozhodčího řízení. Strany sporu v rozhodčím řízení tak mají možnost, pokud jsou rozhodci nečinní či jejich jednání o předsedajícím rozhodci trvá příliš dlouho, požádat soud o jmenování třetího rozhodce. Pokud by byl začátek třicetidenní lhůty stanoven až na dobu, kdy spolu dva jmenovaní rozhodci začnou reálně o jmenování předsedajícího rozhodce jednat, nechávalo by to strany rozhodčího řízení ve vysoké míře nejistoty ohledně postupu již jmenovaných rozhodců v rozhodčím řízení.

16. Odvolací soud tedy při výkladu počátku běhu třicetidenní lhůty na shodnutí se na předsedajícím rozhodci pochybil, neboť rozhodující skutečností pro určení počátku běhu třicetidenní lhůty podle § 9 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení je okamžik jmenování druhého rozhodce. Podle § 30 zákona o rozhodčím řízení se na řízení před rozhodci použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li zákon o rozhodčím řízení jinak. Podle § 57 odst. 1 o. s. ř. se do běhu lhůty nezapočítává den, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek lhůty; to neplatí, jde-li o lhůtu určenou podle hodin. Vzhledem k tomu, že navrhovatelem jmenovaný rozhodce Mgr. P. přijal svou funkci dne 4. 7. 2013, začala třicetidenní lhůta pro jmenování předsedajícího rozhodce běžet dnem následujícím, tedy 5. 7. 2013.

17. Lze konečně přisvědčit i argumentaci odvolacího soudu, že Vzorový zákon o mezinárodní obchodní arbitráži UNCITRAL z roku 1985 není pro Českou republiku závazný. Jak vyplývá již z názvu, tento zákon je pouze vzorový. Záleželo zcela na vůli zákonodárce, která v něm uvedená pravidla pojme do zákona o rozhodčím řízení, a která nikoliv.

18. Posoudil-li tedy odvolací soud věc právně nesprávně, Nejvyšší soud napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) zrušil; jelikož důvody, pro které byl rozsudek odvolacího soudu zrušen, platí i pro rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.), v němž bude soud vázán právním názorem dovolacího soudu (§ 243g odst. 1 věta za středníkem o. s. ř.); odvolací soud rozhodne také o dosavadních nákladech řízení včetně řízení dovolacího (§ 243g odst. 1 věta druhá o. s. ř.).